

A BIDEN KORMÁNYZAT IPARPOLITIKÁJA

Brian Deese on Biden's vision for 'a twenty-first-century American industrial strategy

Az 1960-as évek óta működő kutatóközpont, az Atlantic Council 2021. június 23-án lehetőséget biztosított Brian Deese-nek, a Nemzeti Gazdasági Tanács elnökének, hogy megossza gondolatait az amerikai iparpolitika jövőjét illetően egy online előadás keretében. Felvezetőjében a rendezvény egyik szervezője és a kutatóközpont vezetője, Frederick Kempe felvetette, hogy a téma rendkívüli fontosságú, hiszen nemcsak az USA-beli gazdasági szereplőkre, hanem a globális gazdaságra is nagy kihatással van. Kifejtette ezen túl, hogy a pandémia előidézte a legtöbbször a változtatás iránti vágyat, hiszen annak gazdasági hatásait a társadalom széles köre megérezhette. A kialakult diskurzusok középpontjában pedig a köz- és magánszektorok viszonya áll.

Deese fontos kijelentéssel kezdte: az Egyesült Államok válság utáni felépülése unikálisan gyorsan és erőteljesen történik – ezzel együtt az év kezdete óta folyamatosan visszaszorulóban a COVID-19. Megfigyelései szerint a vírushelyzet által kiváltott halálesetek 85%-kal zuhantak és 500000 új munkahely létesül minden hónapban; ezen szám adatok alapján jelentette ki, hogy hazai viszonylatban közel negyven éve nem beszélhetünk ilyen gyorsütemű növekedésről. Megkockáztatta, hogy az USA az egyetlen olyan nagyhatalom, amelynek öt éves gazdasági előrejelzése 2020 januárjától számítva jobb, mint a vírushelyzet előtt.

Álláspontja szerint *a pandémia hidegzuhany volt, ami felébresztette az Államokat*. A pandémia felfedte a gazdaság gyenge pontjait: az áruházak polcai üresen álltak, alapvető gyógyszerek beszerzése nehézkes volt, ahogy a fejlettebb infrastruktúrát igénylő termékek (mint például a mikrochipek, illetve a modern gyógyászati eszközök) sem álltak rendelkezésre. A gyenge pontok magyarázatát történelmi perspektívában közli Deese, az 1980-as évekig az Egyesült Államok volt a piacvezető a fentebb említett termékek gyártásában, viszont az utóbbi ötven évben az ipari szereplők a tengerentúlra szervezték ki, mára pedig ezen termékek 90%-a külföldről érkezik.

¹ DOI: 10.14267/RETP2021.04.26

A jelenség mögött az előadó szerint az a mentalitás áll, ami a hazai termelést kihívja a költséghatékonyság jegyében, félresöpörve a biztonságot, fenntarthatóságot. Ezt a mentalitást kell kihívni és lecserélni az új iparpolitika kialakítása során. Ezt az iparpolitikát pedig öt pillérre szeretné megépíteni:

1. rugalmas ellátási láncok,
2. célirányos állami beruházások,
3. fejlesztési beruházások,
4. az éghajlatváltozás hatásaival szembeni ellenállóképesség,
5. méltányos bánásmód.

A vírushelyzet által okozott hiány nagyrészt magyarázza az Deese szerint az első pillér fontosságát. Álláspontja szerint a központi kormányzásnak új és szélesebb körű eszközökre van szüksége a hasonló helyzetek elkerülése végett. Érveléséből kiemelendő, hogy a rugalmas ellátási láncok jegyében nem zárhatja el magát az USA a világtól – cáfolva az előző adminisztráció erre irányuló törekvéseit.

Meglátása emellett, hogy a célirányos állami beruházások érdekében új kollaborációs modellre van szükség a köz- és magánszféra között. Fel kell oldani valamiképpen az információs aszimmetriát: az állami szervezeteknek fel kell ismerniük, hogy mikor kell beavatkozniuk a szabadpiac működésébe, a magánszereplőknek el kell fogadniuk, hogy nem tudják tartani a gyorsan változó követelésekkel mindig a versenyt. Ha sikeresen koordinálhatnak a két szféra működését, akkor a lehető legjobb állami befektetéseket érhetnénk el.

Deese szükségesnek lát egy sürgős egyszeri beruházást az infrastruktúrába: meg kell erősíteni a csatornákat, amik összekötik a gazdaságot, a munkaerőt és a kutatókat. Rendbe kell tenni az utakat, a hidakat, a kikötőket. Elérhetővé kell tenni a gyorssebességű internetet a társadalom széles rétegei számára. Fel kell újítani az áramelosztó rendszereket. Ki kell alakítani a szén-dioxid-mentes közlekedést.

Ezek mellett előterjesztették az eddig legnagyobb, 180 milliárd dollár értékű beruházást az állami K+F-be, illetve egy 100 milliárd dollár értékű beruházást az amerikai munkaerőbe; célozottna a szintentartásra és továbbképzésre.

Ezt követően az előadó érvel a zöld, klímaváltozást bíró ipari bázis kialakítása mellett. Meggyőződése, hogy egy ilyen megfontolást is figyelembe vevő stratégia kialakítása létfontosságú. Ehhez szintén állami támogatások mozgósítását látja célszerűnek – leginkább az energia és a tömegközlekedés szektoraiban, ahol a prioritás a károsanyag-kibocsátás csökkentése. Később érvelését a zöldebb ipar mellett globális szinten is értelmezi: véleménye, hogy nagy piaca lesz az egész világon a tiszta energiának. Ennél fogva a hazai ipar fejlesztésének mértéke és gyorsasága predestinálja a jövőbeli piaci részesedést is.

Utolsó pontját – melyben a méltányos bánásmód fontosságát ecseteli – azzal kezdi, hogy tanulnunk kell a történelmi hibákból. A korábbi gazdasági paradigmaváltások az Egyesült Államokban nem segítették elő minden társadalmi

osztály mobilitását. Ennélfogva a nemi és faji méltányosságra történő koncentráció betemetheti a vagyonmegosztásnál megfigyelhető táguló árkat. Különös figyelmet kell fordítani azokra a régiókra, amik évtizedek óta a növekvő dezindustrializáció meghatározó jelenség – ezen területek segítségével a további polarizáció elkerülhetővé válik. Elsődleges eszköz lehet a területek biztosításában az alapvető munkafeltételek ellenőrzése és a szakszervezetek koordinálása. A fejlődés érdekében pedig a fekete egyetemek, a kisebbségi iskolák és a K+F támogatása kulcsfontosságú lehet, ahogy regionális gyárvarosok és technológiai központok állami finanszírozása is.

Ez tehát a Nemzeti Gazdasági Tanács elnökének ötpilléres javaslata az amerikai iparpolitikai struktúraváltást illetően, ami elmondása szerint remekül beilleszkedik Biden elnök politikai agendájába. Maggondolata pedig, hogy az amerikai kapitalizmus és demokrácia lépcsőt jelent az állampolgároknak a jövőbe.